ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

TEXNIK JIHATDAN TARTIBGA SOLISHDA STANDARTLASHTIRISHNING AHAMIYATI

Sobirov Zafarbek Sadirdin o‘g‘li
Toshkent kimyo-texnologiya instituti magistranti
https://doi.org/10.5281/zenodo.23672896

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnik jihatdan tartibga solish tizimida standartlashtirishning o‘rni va ahamiyati, uning mahsulot, ish va xizmatlarning sifati hamda xavfsizligini ta’minlashdagi vazifalari yoritilgan. Standartlashtirish zamonaviy ishlab chiqarish jarayonlarini tartibga solish, mahsulotlarning belgilangan talablarga muvofiqligini ta’minlash, iste’molchilar manfaatlarini himoya qilish va ishlab chiqaruvchilarning raqobatbardoshligini oshirishning muhim vositalaridan biri sifatida tahlil qilingan. Maqolada O‘zbekiston Respublikasining standartlashtirish va texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi amaldagi qonunchilik hujjatlari, mahalliy olimlar tomonidan yaratilgan o‘quv adabiyotlari hamda ilmiy-metodik manbalar asosida standartlashtirishning nazariy va amaliy jihatlari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, milliy standartlarning xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashuvi, standartlashtirishning eksport salohiyatini oshirishdagi o‘rni, texnik reglamentlar bilan o‘zaro aloqasi hamda raqamlashtirish sharoitida standartlashtirish tizimini takomillashtirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: texnik jihatdan tartibga solish, standartlashtirish, milliy standart, texnik reglament, mahsulot sifati, mahsulot xavfsizligi, muvofiqlikni baholash, sertifikatlashtirish, metrologiya, raqobatbardoshlik, xalqaro standartlar, texnik talablar.

ЗНАЧЕНИЕ СТАНДАРТИЗАЦИИ В ТЕХНИЧЕСКОМ РЕГУЛИРОВАНИИ

Аннотация: В данной статье освещаются роль и значение стандартизации в системе технического регулирования, а также её функции в обеспечении качества и безопасности продукции, работ и услуг. Стандартизация рассматривается как один из важных инструментов регулирования современных производственных процессов, обеспечения соответствия продукции установленным требованиям, защиты интересов потребителей и повышения конкурентоспособности производителей. В статье на основе действующих нормативно-правовых документов Республики Узбекистан в области стандартизации и технического регулирования, учебной литературы, подготовленной отечественными учёными, а также научно-методических источников рассматриваются теоретические и практические аспекты стандартизации. Особое внимание уделено вопросам гармонизации национальных стандартов с международными стандартами, роли стандартизации в повышении экспортного потенциала, её взаимосвязи с техническими регламентами, а также совершенствованию системы стандартизации в условиях цифровизации.

Ключевые слова: техническое регулирование, стандартизация, национальный стандарт, технический регламент, качество продукции, безопасность продукции, оценка соответствия, сертификация, метрология, конкурентоспособность, международные стандарты, технические требования.

THE IMPORTANCE OF STANDARDIZATION IN TECHNICAL REGULATION

Abstract: This article examines the role and significance of standardization in the technical regulation system, as well as its functions in ensuring the quality and safety of products, works, and services. Standardization is analyzed as one of the important tools for regulating modern production processes, ensuring product compliance with established requirements, protecting consumer interests, and enhancing the competitiveness of manufacturers. The article considers the theoretical and practical aspects of standardization based on the current regulatory and legal documents of the Republic of Uzbekistan in the field of standardization and technical regulation, educational literature developed by national scholars, and scientific and methodological sources. Particular attention is paid to the harmonization of national standards with international standards, the role of standardization in increasing export potential, its relationship with technical regulations, and the improvement of the standardization system in the context of digitalization.

Keywords: technical regulation, standardization, national standard, technical regulation, product quality, product safety, conformity assessment, certification, metrology, competitiveness, international standards, technical requirements.

Kirish

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida ishlab chiqarish jarayonlarining jadallashuvi, yangi texnologiyalarning keng joriy etilishi va xalqaro savdo aloqalarining rivojlanishi mahsulot va xizmatlar sifatiga qo‘yiladigan talablarning tobora ortib borishiga sabab bo‘lmoqda. Bozor munosabatlari sharoitida ishlab chiqaruvchi uchun nafaqat mahsulot ishlab chiqarish, balki uning sifati, xavfsizligi, ishonchliligi va belgilangan talablarga muvofiqligini ta’minlash ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Ana shunday sharoitda texnik jihatdan tartibga solish va standartlashtirish tizimi iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta’minlovchi muhim mexanizmlardan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Texnik jihatdan tartibga solish mahsulotlar, ishlar va xizmatlarga qo‘yiladigan xavfsizlik talablarini belgilash va ularning bajarilishini ta’minlashga xizmat qilsa, standartlashtirish ushbu jarayonlarni texnik va tashkiliy jihatdan tartibga solishga yordam beradigan me’yoriy asoslarni shakllantiradi. O‘zbekistonda ham texnik jihatdan tartibga solish va standartlashtirish tizimini zamonaviy talablarga moslashtirish bo‘yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Amaldagi “Standartlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun 2022-yil 3-noyabrda qabul qilingan bo‘lib, unda standartlashtirish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish, standartlarni ishlab chiqish, qabul qilish va qo‘llash hamda davlat nazoratini amalga oshirishning huquqiy asoslari belgilangan.

2023-yilda “Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi Qonunning yangi tahriri qabul qilinishi bilan ushbu sohaning huquqiy mexanizmlari yanada takomillashtirildi. Hozirgi tizimda texnik reglamentlar, standartlar, muvofiqlikni baholash va davlat nazorati o‘zaro bog‘liq holda faoliyat yuritmoqda. OO‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali

Texnik jihatdan tartibga solish tushunchasi

Texnik jihatdan tartibga solish mahsulotlar, ishlar va xizmatlarning xavfsizligiga doir majburiy talablarni belgilash, qo‘llash va bajarish bilan bog‘liq munosabatlarni qamrab oladi. Uning asosiy maqsadlaridan biri inson hayoti va sog‘lig‘ini, atrof-muhitni, mol-mulkni hamda iste’molchilar manfaatlarini himoya qilishdan iborat. Texnik jihatdan tartibga solish tizimida texnik reglamentlar alohida o‘rin tutadi. Texnik reglamentlar mahsulot va jarayonlarning xavfsizligiga oid majburiy talablarni belgilaydi. Shu bilan birga, standartlar ishlab chiqarish, mahsulot sifati, texnologik jarayonlar, sinov va nazorat usullarini tartibga solishda muhim metodik va texnik asos vazifasini bajaradi.

Texnik jihatdan tartibga solishning samarali ishlashi uchun uning tarkibiy qismlari — standartlashtirish, metrologiya, muvofiqlikni baholash, sinov va davlat nazorati o‘rtasida uzviy bog‘liqlik bo‘lishi lozim.

Standartlashtirishning mohiyati va asosiy vazifalari

Standartlashtirish turli faoliyat sohalarida umumiy va ko‘p marta foydalanishga mo‘ljallangan qoidalar, prinsiplar va tavsiflarni belgilash orqali muayyan sohada tartibga solishning maqbul darajasiga erishishga qaratilgan faoliyatdir. Amaldagi qonunchilikda standart tushunchasi aynan shu mazmun asosida belgilangan.

Mahalliy o‘quv adabiyotlarida standartlashtirish, metrologiya, sertifikatlashtirish va sifatni boshqarish o‘zaro bog‘liq tizim sifatida yoritiladi. Jumladan, standartlashtirishga oid darsliklarda standartlarning ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish, mahsulotlarning o‘zaro almashinuvchanligini ta’minlash, sifat ko‘rsatkichlarini belgilash va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishdagi ahamiyati keng yoritilgan.

Standartlashtirishning asosiy vazifalarini quyidagi yo‘nalishlarda ko‘rish mumkin:

- mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilash;
- mahsulotlar xavfsizligini ta’minlash;
- ishlab chiqarish jarayonlarini tartibga solish;
- texnik talablarni yagona mezonlar asosida belgilash;
- mahsulotlarning o‘zaro almashinuvchanligini ta’minlash;
- resurslardan oqilona foydalanish;
- ishlab chiqarishdagi ortiqcha xarajatlarni kamaytirish;
- iste’molchilar manfaatlarini himoya qilish;
- mahalliy mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirish;
- xalqaro bozorlarga chiqishda texnik to‘siqlarni kamaytirish.

Shu jihatdan standartlashtirishni faqat mahsulotga ma’lum talablarni belgilovchi vosita sifatida emas, balki ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatishning barcha bosqichlarini takomillashtirishga xizmat qiluvchi kompleks mexanizm sifatida baholash mumkin.

Texnik jihatdan tartibga solish va standartlashtirishning o‘zaro bog‘liqligi

Texnik jihatdan tartibga solish va standartlashtirish bir-biriga yaqin tushunchalar bo‘lsa-da, ularning vazifalari va huquqiy xususiyatlari o‘zaro farq qiladi. Texnik reglamentlar, avvalo, xavfsizlikka oid majburiy talablarni belgilashga xizmat qiladi. Standartlar esa mahsulot, jarayon va xizmatlarning belgilangan texnik ko‘rsatkichlarga muvofiqligini ta’minlash uchun texnik yechimlar va tavsiyalarni shakllantiradi.

Amaldagi standartlashtirish tizimida standartlashtirishning asosiy prinsiplari sifatida qonuniylik, manfaatdor tomonlarning o‘zaro kelishuvi, xolislik, ochiqlik va shaffoflik kabi tamoyillar belgilangan. Shunday qilib, texnik jihatdan tartibga solishning umumiy xavfsizlik talablarini standartlashtirish esa ushbu talablarni amaliyotda bajarish uchun zarur bo‘lgan texnik va tashkiliy asoslarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Mahsulot sifatini ta’minlashda standartlashtirishning o‘rni

Mahsulot sifati zamonaviy bozor iqtisodiyotida korxonaning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Sifatli mahsulot ishlab chiqarish uchun ishlab chiqarish jarayonlari aniq tashkil etilishi,

xomashyo va materiallarga qo‘yiladigan talablar belgilanishi, texnologik jarayonlar nazorat qilinishi va tayyor mahsulotning muvofiqligi baholanishi zarur.

Mahalliy darsliklarda standartlashtirish, metrologiya, sertifikatlashtirish va sifatni boshqarish masalalarining o‘zaro bog‘liqligi alohida ta’kidlanadi. Standartlashtirish mahsulot sifatining zarur ko‘rsatkichlarini belgilashga, metrologiya esa ushbu ko‘rsatkichlarni ishonchli o‘lchashga, muvofiqlikni baholash esa belgilangan talablarga rioya etilganligini aniqlashga imkon beradi.

Masalan, ishlab chiqarish korxonasida tayyor mahsulotning o‘lchamlari, fizik-mexanik xususiyatlari yoki boshqa sifat ko‘rsatkichlari standartlar asosida belgilanishi mumkin. Ushbu ko‘rsatkichlarning haqiqiy qiymatini aniqlash uchun esa aniq va ishonchli o‘lchash vositalaridan foydalaniladi. Demak, standartlashtirish va metrologiyaning uyg‘unligi mahsulot sifatini obyektiv baholash uchun zarur shartlardan biridir.

Standartlashtirishning iste’molchilar manfaatlarini himoya qilishdagi ahamiyati

Standartlashtirishning muhim vazifalaridan biri iste’molchilarning xavfsiz va sifatli mahsulotga bo‘lgan huquqlarini ta’minlashdir. Bozor sharoitida iste’molchi mahsulotning ichki texnik xususiyatlarini mustaqil ravishda to‘liq baholash imkoniyatiga ega emas. Shu sababli mahsulotga qo‘yiladigan texnik va sifat talablari aniq belgilanishi hamda ishlab chiqaruvchi ushbu talablarga rioya qilishi muhimdir.

Standartlashtirish natijasida mahsulotlarning muayyan sifat ko‘rsatkichlari, markirovkalash talablari, saqlash va tashish shartlari, sinov usullari va boshqa muhim jihatlari tartibga solinadi. Bu esa iste’molchi uchun mahsulot haqida ishonchli ma’lumot olish va uning sifatini belgilangan mezonlar asosida baholash imkonini yaratadi.

Milliy standartlashtirish tizimining rivojlanishi

O‘zbekiston Respublikasida milliy standartlashtirish tizimi davlat boshqaruvi organlari, standartlashtirish bo‘yicha milliy organ va texnik qo‘mitalar faoliyati asosida shakllantirilgan. Amaldagi tizimda O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi hamda uning O‘zbekiston standartlar instituti muhim o‘rin egallaydi. Standartlashtirish faoliyatini takomillashtirish bo‘yicha so‘nggi yillarda qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Xususan, 2024-yil 30-martdagi 177-son qaror standartlashtirish faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan. Shuningdek, 2024-yil 28-martdagi PQ-91-son qaror bilan O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi faoliyatini tashkil etish masalalari belgilangan.

Mazkur islohotlarning asosiy yo‘nalishlaridan biri milliy standartlashtirish tizimini xalqaro amaliyotga yaqinlashtirish, standartlarni ishlab chiqish va qo‘llash jarayonlarida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish hamda mahalliy mahsulotlarning xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirishdan iborat.

Xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashuv

Global iqtisodiy jarayonlarda mamlakatlar o‘rtasidagi savdo aloqalarining rivojlanishi mahsulot va xizmatlarga qo‘yiladigan texnik talablarning o‘zaro mos bo‘lishini taqozo etmoqda.

Agar mamlakatda qo‘llaniladigan standartlar xalqaro talablardan keskin farq qilsa, mahalliy ishlab chiqaruvchilar mahsulotlarini tashqi bozorlarga olib chiqishda qo‘shimcha texnik va moliyaviy xarajatlarga duch kelishi mumkin.

Shu sababli milliy standartlarni xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirish eksport salohiyatini oshirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish tizimining zamonaviy yo‘nalishlarida ham mahalliy mahsulotlarni xalqaro standartlar va texnik reglamentlar

talablariga muvofiqlashtirish, ularning tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Bu jarayon mahalliy ishlab chiqaruvchilarga xalqaro bozorlarda mahsulotlarini tanitish, texnik to'siqlarni kamaytirish va xorijiy hamkorlar bilan iqtisodiy aloqalarni kengaytirish imkonini beradi.

Standartlashtirish va ishlab chiqarish samaradorligi

Standartlashtirish ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ishlab chiqarish jarayonlarining standartlashtirilishi texnologik operatsiyalarning izchilligini ta'minlaydi, xomashyo va materiallardan foydalanishni optimallashtiradi hamda mahsulot ishlab chiqarishda takroriy va ortiqcha jarayonlarni kamaytiradi. Mahalliy adabiyotlarda standartlashtirishning o'zaro almashinuvchanlik, o'lchamlar, joizlik va o'tqizmalar kabi texnik tushunchalar bilan uzviy bog'liqligi ko'rsatiladi. Ushbu talablarning to'g'ri belgilanishi mashina va mexanizmlarning qismlarini ishlab chiqarish hamda ulardan foydalanishda muhim ahamiyatga ega.

Masalan, mashinasozlikda detallar o'lchamlarining belgilangan standartlarga muvofiq ishlab chiqarilishi ularning o'zaro almashinuvchanligini ta'minlaydi. Bu esa ta'mirlash jarayonlarini soddalashtiradi, ehtiyot qismlarni ishlab chiqarish va saqlash xarajatlarini kamaytiradi hamda texnik xizmat ko'rsatish samaradorligini oshiradi.

Standartlashtirishning metrologiya va muvofiqlikni baholash bilan aloqasi

Texnik jihatdan tartibga solish tizimida standartlashtirishni metrologiya va muvofiqlikni baholashdan ajratib bo'lmaydi.Standartlarda belgilangan texnik ko'rsatkichlarni aniqlash uchun aniq o'lchashlar amalga oshiriladi. O'lchash natijalarining ishonchliligi esa metrologik ta'minotga bog'liq. Mahalliy darsliklarda metrologik ta'minot, o'lchashlar birligini ta'minlash, o'lchash vositalari, o'lchash xatoliklari va standartlashtirish jarayonlari o'zaro bog'liq holda yoritilgan. Bundan tashqari, mahsulot yoki xizmatning belgilangan talabga muvofiqligini tasdiqlashda muvofiqlikni baholash mexanizmlaridan foydalaniladi. Shu sababli standartlashtirish, metrologiya, sinov va muvofiqlikni baholashning yagona tizim sifatida faoliyat yuritishi mahsulot sifati va xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Raqamlashtirish sharoitida standartlashtirish

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi standartlashtirish tizimiga ham yangi talablarni qo'ymoqda. Elektron hujjat aylanishi, raqamli ma'lumotlar bazalari, avtomatlashtirilgan nazorat tizimlari va raqamli mahsulotlarni ishlab chiqarish jarayonlarida standartlashtirishning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Raqamlashtirish sharoitida standartlarni ishlab chiqish, saqlash, yangilash va ulardan foydalanish jarayonlarini elektron shaklga o'tkazish manfaatdor tomonlar uchun axborotdan foydalanish imkoniyatini kengaytiradi. Bundan tashqari, raqamli ishlab chiqarish, avtomatlashtirilgan tizimlar va zamonaviy texnologiyalar uchun yangi texnik talablarni ishlab chiqish zarurati yuzaga kelmoqda. Bu esa standartlashtirish tizimining an'anaviy mahsulot va ishlab chiqarish jarayonlaridan tashqari, raqamli texnologiyalarni ham qamrab olishini talab etadi.

Standartlashtirishning eksport salohiyatini oshirishdagi o'rni

O'zbekiston iqtisodiyotida eksport hajmini oshirish va mahalliy mahsulotlarning xalqaro bozorlardagi ulushini kengaytirish muhim vazifalardan biridir. Bunda mahsulotlarning xalqaro talab va standartlarga muvofiqligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy bozorlarga chiqarilayotgan mahsulotlar xavfsizlik, sifat, ekologik talablar, markirovkalash va sinov natijalarining tan olinishi kabi ko'plab mezonlarga javob berishi kerak.

Shu sababli milliy standartlarning xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashuvi mahalliy ishlab chiqaruvchilarning tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Texnik jihatdan tartibga solish agentligi faoliyatining asosiy yo‘nalishlaridan biri ham mahalliy mahsulotlarni xalqaro standartlar va texnik reglamentlarga muvofiqlashtirish orqali ularning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan.

Standartlashtirish tizimini takomillashtirish istiqbollari

Kelgusida O‘zbekistonda standartlashtirish tizimini rivojlantirishda bir nechta ustuvor yo‘nalishlarga e’tibor qaratish maqsadga muvofiq.

Birinchidan, milliy standartlarni xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirish jarayonini yanada jadallashtirish zarur.

Ikkinchidan, standartlarni ishlab chiqishda ishlab chiqaruvchilar, ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, oliy ta’lim muassasalari va iste’molchilar manfaatlarini kengroq hisobga olish lozim.

Uchinchidan, standartlashtirish bo‘yicha texnik qo‘mitalarning faoliyatini takomillashtirish va ularning ilmiy hamda amaliy salohiyatini oshirish muhim.

To‘rtinchidan, standartlashtirish jarayonlarini raqamlashtirish va elektron ma’lumotlar bazalarini rivojlantirish zarur.

Beshinchidan, standartlashtirish, metrologiya, sertifikatlashtirish va sifat menejmenti yo‘nalishlarida malakali mutaxassislar tayyorlash tizimini takomillashtirish kerak.

Oltinchidan, kichik va o‘rta biznes subyektlariga standartlarning mazmuni va ularni amaliyotda qo‘llash bo‘yicha metodik yordam ko‘rsatish maqsadga muvofiq.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, standartlashtirish texnik jihatdan tartibga solish tizimining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, mahsulotlar, ishlar va xizmatlarning sifat va xavfsizlik ko‘rsatkichlarini ta’minlashda katta ahamiyatga ega. Standartlashtirish orqali ishlab chiqarish jarayonlari tartibga solinadi, mahsulotlarga qo‘yiladigan texnik talablar aniqlashtiriladi, o‘lchash va sinov jarayonlarining yagona mezonlari shakllantiriladi hamda iste’molchilar manfaatlari himoya qilinadi.

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda standartlashtirish va texnik jihatdan tartibga solish tizimining huquqiy hamda institutsional asoslari sezilarli darajada yangilanmoqda. 2022-yildagi “Standartlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun va 2023-yildagi “Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi Qonunning yangi tahriri ushbu sohani zamonaviy talablarga moslashtirishning muhim huquqiy asosini yaratdi.

Standartlashtirishning metrologiya, muvofiqlikni baholash, sinov va sifat menejmenti bilan o‘zaro uyg‘unligi mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, milliy standartlarning xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirilishi O‘zbekiston ishlab chiqaruvchilarining tashqi bozorlarga chiqishi uchun qulay sharoit yaratadi.

Shuningdek, raqamlashtirish va yangi texnologiyalarning rivojlanishi standartlashtirish oldiga yangi vazifalarni qo‘ymoqda. Shu sababli kelgusida standartlashtirish tizimini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish, xalqaro tajribani keng joriy etish, texnik qo‘mitalar faoliyatini kuchaytirish va soha uchun malakali mutaxassislar tayyorlash muhim vazifalardan biri bo‘lib qoladi.

Umuman olganda, standartlashtirishni texnik jihatdan tartibga solishning oddiy yordamchi vositasi emas, balki **mahsulot sifati, xavfsizligi, raqobatbardoshligi va xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini ta’minlovchi strategik mexanizm** sifatida baholash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining **“Standartlashtirish to‘g‘risida”gi Qonuni**. O‘RQ-800-son, 2022-yil 3-noyabr.
2. O‘zbekiston Respublikasining **“Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi Qonuni**. O‘RQ-820-son, 2023-yil 27-fevral.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining **“Texnik jihatdan tartibga solish sohasida davlat boshqaruvini yanada takomillashtirishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi** PF-41-son Farmoni, 2024-yil 27-fevral.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining **“O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligining faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi** PQ-91-son qarori, 2024-yil 28-mart.
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining **“Standartlashtirish faoliyatini takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi** 177-son qarori, 2024-yil 30-mart.
6. Ismatullayev P.R., Matyakubova P.M., To‘rayev Sh.A. **Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish**. — Toshkent: Lesson Press, 2015.
7. Ismatullayev P.R., Matyakubova P.M., To‘rayev Sh.A. **Standartlashtirish va texnik jihatdan tartibga solish**. — Toshkent, 2017.
8. Matyakubova P.M., Ismatullayev P.R., Gaziyev G.A., To‘rayev Sh.A. **Standartlashtirish asoslari**. — Toshkent: DM NASHR SERVIS, 2019.
9. Maxmonov U.A., Amirqulov U.O. **Standartlashtirish, metrologiya va sifatni boshqarish**. — Toshkent: Excellent Polygraphy, 2020.
10. Parpiyev M.P., Nazarov A.M. **Standartlashtirish asoslari**. — Toshkent: TDAU, 2022.
11. Isayev R.I., Karimova U.N. **Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish**. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2011.
12. Qurbanov A.A. **Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish**. — Toshkent: Yangiyul poligraph service, 2007.
13. Fayziyev R.R. **Metrologiya, o‘zaro almashinuvchanlik, standartlashtirish**. — Toshkent: Mehnat, 2004.
14. Mo‘minov N.Sh., Nazarov A.M. **Metrologiya va o‘lchashlar yagonaligini ta’minlash**. — Toshkent: Zebo Prints, 2025.
15. Abduqodirov G. **Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish**. — Toshkent: NIF MSH, 2024.